

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	เครือข่ายการเรียนรู้ของเกษตรกรในการประกอบอาชีพเสริม ในชุมชนชนบท
ผู้เขียน	นางวารี ถาวรรุ่งกิจ
ปริญญา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบ)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คุสิต ดวงสา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเครือข่าย และลักษณะเครือข่ายการเรียนรู้ของเกษตรกรในการประกอบอาชีพเสริม และปัจจัยที่ทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ของเกษตรกรในการประกอบอาชีพเสริมในชุมชนชนบท ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเสริมอยู่ในหมู่บ้าน จำนวน 10 ราย ข้อมูลได้รับการตรวจสอบแยกแยะประเด็นเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์และนำเสนอโดยการบรรยายและสรุปเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เครือข่ายการเรียนรู้ของเกษตรกรในการประกอบอาชีพเสริมในชุมชนชนบท เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่ผ่านเครือข่ายทางสังคมภายในชุมชนและภายนอกชุมชน เป็นการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ทักษะอาชีพและประสบการณ์ การประกอบอาชีพเสริมที่เกษตรกรสนใจและเลือกทำ เครือข่ายการเรียนรู้ของเกษตรกรที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ได้แก่ เครือญาติ เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมอาชีพและผู้นำชุมชนซึ่งเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ในแนวนอนที่มีให้เห็นอยู่เสมอในสังคมชนบท และเครือข่ายการเรียนรู้กับภายนอกชุมชน ได้แก่ กลุ่มบุคคล องค์กร สถาบันหรือหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ในแนวตั้งที่มีบทบาทการถ่ายทอดความรู้ ทักษะการประกอบอาชีพรวมทั้งการสนับสนุนด้านเงินทุนและด้านการตลาด

2. ลักษณะเครือข่ายการเรียนรู้ของเกษตรกร ที่ประกอบอาชีพเสริมในชุมชนชนบท เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรที่มีประสบการณ์ ความรู้ที่แลกเปลี่ยนเป็นความรู้ติดตัวคนเรียนรู้จากของจริงกับเจ้าของประสบการณ์จริง ๆ ในลักษณะธรรมชาติวิสัยในภาษาและบรรยากาศแบบชาวบ้านด้วยกัน ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจซึ่งกันและกันได้ การติดต่อกันจะมี

ลักษณะแนวนอน อย่างไรก็ตาม เกษตรกรก็ไม่ปฏิเสธการเรียนรู้จากภายนอกหรือแนวตั้ง เช่น การเรียนรู้จากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกชุมชน เพียงแต่ว่าเนื้อหาหรือประสบการณ์นั้นจะต้องได้รับการยืนยันจากเกษตรกรรายอื่นในชุมชนด้วย สำหรับในกลุ่มของเกษตรกรที่ก้าวหน้าจะมีลักษณะการเรียนรู้ที่ผสมกลมกลืนความรู้ใหม่ที่ได้รับเพิ่มมาเข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ด้วย

3. เครือข่ายการเรียนรู้ของเกษตรกรในการประกอบอาชีพเสริม เกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัยหลาย ๆ ด้านประกอบกัน ซึ่งปัจจัยที่พบส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับตัวของเกษตรกรทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ ครอบครัว เครือญาติและเพื่อน สภาพความพร้อมทางเศรษฐกิจและปัจจัยเฉพาะบุคคลของเกษตรกร ซึ่งได้แก่ อุปนิสัยส่วนตัวที่เอื้ออำนวยต่อการเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ ความต้องการความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ทักษะอาชีพ และประสบการณ์ ความต้องการด้านการตลาดและการขาย รวมทั้งระยะเวลาและความบ่อยครั้งที่เกษตรกรพบปะกันด้วย

นอกจากนี้สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และกระบวนการส่งเสริม สนับสนุนจากองค์กร หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้นและผลักดันให้เกษตรกรที่ประกอบอาชีพเสริมในชุมชนชนบทเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือชวนหาความรู้ในการประกอบอาชีพเสริมของตนเอง

Thesis Title	Learning Network of Agriculturalists about Supplementary Occupations in Rural Communities
Author	Mrs. Waree Thawornrunkit
Degree	Master of Education (Nonformal Education)
Thesis Advisor	Asst.Prof.Dr.Dusit Duangsa

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the learning network of agriculturalists about supplementary occupations in rural communities, and the factors generating such network. Data were collected by the use of in-depth interviews, participant and non-participant observations with ten agriculturalists supplementary occupations, which were the key informants of this research. The collected data were examined, then, identified according to the issues, grouped for further analyses according to the research's conceptual framework, and, finally, descriptively presented.

The research results were as follows.

1. The learning network of agriculturalists about supplementary occupations in rural communities was generated through the social network within and outside the communities. It had an aim to exchange information, knowledge, vocational skills and experiences of supplementary occupations within the agriculturalists' interest and choices. The learning network existed within the communities consisted of kinship, neighbors, occupational peers and community leaders, which were on the horizontal level often seen in rural areas. The learning network outside the communities consisted of the groups of personnel, organizations, and governmental or non-governmental institutes. It was a vertical network of which the roles were to transfer knowledge, occupational skills, and financial supports including marketing.

2. The characteristics of the learning network of agriculturalists about supplementary occupations in rural communities were the relationships between the agriculturalists with experiences. The knowledge exchanged was acquired from the owners of

such experiences within the normal and simple atmosphere. Their communication existed in a horizontal form, however, the agriculturalists did not refuse to accept learning contents from other organizations outside the communities or as a vertical level. However, the acquired contents or experiences had to be reconfirmed by other agriculturalists in the communities. The advance and progressive agriculturalists had a learning characteristic in an integrated form between the local and new wisdom.

3. The factors, that generated the learning network of agriculturalists about supplementary occupations in rural communities, had various integrated features. Most of them related to the agriculturalists, consisting of social and environmental factors such as families, kinship and friends. Other factors were their personal attitudes positively generated the learning network, information acquisition, vocational skills and experiences, interest in marketing and sale, their time and frequency of meeting with each other.

Mass media were also the factors that supported, promoted, encouraged and pushed the agriculturalists with supplementary occupations to exchange and acquire knowledge for such matter. Those media were radio, television, newspapers and other printing materials including other promotional process launched by other outside governmental and non-governmental organizations.